

HAZAFELÉ

A balatonfüredi Kerek templomtól a római Pantheonig

Balatonfüred „szülőfalum”, sokáig a világ közepe volt nekem. A Siske a Séddel és az öreg malommal, a Régi tetető utca 1. alatt, a világ minden szépségét és titkát megadta nekem. Nem volt sanyarú gyerekkorom, sihederként boldogan jártuk az erdőt csapatostul, egészen Hidegkútig. Útközben vaddisznókat, őzeket és rókákat lestünk meg. A nádasokban nyakig a vízben állva pecáztunk estig. A sült keszeg íze velem van. Szegények voltunk, de büszkék és tudtunk nevetni. Anyám mondása szerint: a foltozott nadrág is lehet tiszta. Finom nyarak, kellemes rövid záporok, nagy telek, méteres hófalak. Semmi globalizáció, a „kommunizmus meg úgysis örökké tart!” Béke, csend, csak valahol a börtönök mélyén gyötrődött az igazság. Szegények voltunk, apámat csak három éves koromban láttam először, akkor tért meg az orosz hadifogságból, a „Paradicsomból”. Sokáig nem értettem az ironikus megnevezést, de a piros paradicsomot mindig kételkedve szemlélgettem: csak nem volt olyan rossz sora, ha mindig paradicsomot ehetett!

Később mindent tisztán láttam. A karácsony előtti disznóvágások esti „pogányünnep” vacsoráin kezdtem érteni a titkos fogság történeteit. Balog sógor, Kugler koma és Major Imre keresztapám néhány pohár bor után már megszegették a „fogadalmat”, hogy soha, sehol, senkinek! Még apai nagyapám, Öreg Kéri Zsigmond is eljött Nemesvámosról, ahol majd mindenét elmulatta a betyár cimborákkal. Olyan idős volt, mint Tizian, igaz nem festett soha, de meséit őrzöm. Anyám harcolt az életért, öt gyereket nevelt, az első hármat három évig, egyedül. Kukoricát kapált, szőlőt gondozott, többnyire napszámosként, vagy felesben a másét. Házat meszelt, disznót hizlalt és a hivatallal is szembeszállt, ha rólunk volt szó. Büszkeségét, érzékenységét és igazságot tisztelő szókimondását örököltém tőle. Nem e világra való tulajdonságok. A „hajlékonyabb” embernek kevesebb az ütközési felülete.

A nyugodt alvás a hosszú élet titka, no meg a jó bor! Első húsz évemet Füreden éltem. Iskoláim a legjobbak voltak. Jómagam nem a „legjobb.” Majdnem író-költő lettem. Farkas Edit általános iskolai tanárnőm remek irodalmi szakkört varázsolt, lehetőséget teremtett még arra is, hogy Illyés Gyulát meglátogassuk Tihanyban. Féja Géza több hónapig a füredi szőlődombon lakott. Szász Endre 1965-ben egy évig Balatonfüreden dolgozott. Mindannyian nagy hatással voltak rám. A Lipták ház élő panteonja volt az akkori magyar irodalmi életnek. Gabus bácsi, aki Keresztury Dezső szerint a „magyar irodalom rendező pályaudvarának állomásfőnöke, volt, még kölcsönkönyvet is adott nekem. Pedig zománcos tábla hirdette, hogy „könyvet kölcsön nem adok”! Pulcsi néni bájos mosolya ma is bennem él.

Voltam kőműves segédmunkás és szobafestő. A fizikai munka csak életre nevel és a közösség tiszteletére. Felkészüléseimet a többszöri felvételire Bognár Zoltán és Krieg Ferenc segítette. 1966 és 1971 között a Magyar Képzőművészeti Főiskolán tanultam, a festő és rézkarcoló osztályon nyertem el diplomámat. Szentiványi Lajos és Rozanits Tibor tanítása lendített át az első éveken. 1969-től sokat utaztam, már amikor „kaptam” útlevelet. / Amsterdam- Rembrandt 1969/. Ma sem sajnálom a pénzt és az időt arra, hogy lássak egy másik világot, egy érdekes várost, múzeumot, vagy egy tucat dublini kocsmát. 1974-ben a régi pesti Dürer Teremben 24 rézkarcomból rendeztem önálló tárlatot. Egy délután megjelent a galériában egy két méteres olasz festő-grafikus, Emilio Vedova, a Mester. 12 rézkarcomat megvásárolta, a munkákat ott azonnal kivettem az üveg alól, mert ő másnap ment tovább Krakkóba. Egy keleti mondás azt tartja, hogy amikor a tanítvány felkészült, megjelenik a Mester.

Emilio Vedova ma is hat munkáimra. Ő volt az egyik legnagyobb gesztusfestő Európában. Velencében született, és ott is dolgozott 87 éves koráig. Mindig élmény volt a műterme. 1978-ban meghívott, és kiállítás rendezett rézkarcaimból a velencei Galleria il Tragheto-ban. Borsos Miklós mester levélbeni ajánlására kerestük fel Firenzében a Michelangelo házat, amelyet akkor Tolnay Károly vezetett. Nem találkoztunk, mert külföldön volt, de az ajándék rézmetszetemre levelében reagált. Ma is őrzöm keze írását.

Közel negyven napig bolyongtam Venezia síkátoraiban, kutatva a Belliniek, Giorgione és Tintoretto titkait és Dürer lányomát. Ma is visszavágyom oda. Kétévenként Velencében találkozunk a Société Européenne de

Culture társaság írói, festői. Ennek mi is tagjai vagyunk, feleségemmel Decsi Ilonával együtt, Hubay Miklós baráti ajánlásával, akinek 1978 óta kísérjük figyelemmel munkásságát és csodáljuk drámáit.

Jártam Rómában, az igazi Pantheon kicsit nagyobb, mint a füredi Kerek templom, de ez a miénk. Ifjú koromban gyakran elolvastam a kis kápolna falán a táblát: épült a római Pantheon mintájára. Mint a nagy elefánthoz a kicsinye, úgy aránylanak egymáshoz.

Most bemutatott munkáim az elmúlt negyvenöt évből valók. Festmények és rézkarcok. Még úton vagyok, igaz már kevesebb van előttem, mint mögöttem. Munkáimról nem tudok beszélni, ők maguk szólnak helyettem. Mindig az elkövetkezendő izgat: a jó reggel, a tiszta vászon és a sima, fénylő rézlemez.

Minden lehet! Talán a festők többsége azért él hosszú életet, mert mindig keresnek valamit, abban reménykedve, hogy „holnap” rátalálnak. Különösen a rézkarc birodalma nyugtalanít, olyan, mint egy alkimista világ. (Aquaforte=rézkarc, a salétromsav alkimista neve) Talán feleletet adhatnak a titokra, az élet misztikumára, az örök kérdésre: mi végből vagyunk itt?!

Munkáim bemutatása nem csak „látogatás” szülőhelyemen, de talán „visszatérés” is.

A következő években szeretnék egy nemzetközi művésztelepet szervezni Balatonfüreden. Ez a táj, a bor, a víz kimeríthetetlen téma egy festő számára. Szeretném a Balatont festeni a következő években, talán évtizedekben. Azt a nyugalmat, ami a vizet néző ember lelkében megül, azt kívánom megfesteni. Amikor az ember vizet lát és tüzet tud gyújtani, nagy baj már nem lehet. Egy kis öreg házban, ahol a kandalló mellől a Balatont is láthatom!

